

HIZKUNTZA TRATAERA BATERATUA. HEGOALDE IKASTOLA (IRUÑA)

Aitor Etxarte Berezibar

Hegoalde Ikastolako zuzendairia

En las siguientes líneas, queremos dar a conocer las reflexiones que hemos realizado en torno a las tres lenguas en las que trabajamos en el centro. Siendo ésta una iniciativa que ya está en marcha, es nuestro deseo dar a conocer el camino realizado hasta ahora.

Durante estos cursos, en todos los ciclos del centro ha surgido y se ha reforzado una cultura para estructurar y conformar material didáctico: todo el desarrollo de textos concretos, examen de los materiales complementarios o la secuencia didáctica del texto a lo largo del ciclo.

Ondorengo lerroetan ikastolan lantzen ditugun hiru hizkuntzen artean egin dugun hausnarketaren metodologiaren berri eman nahi dugu. Abian dagoen asmoa izanik, egindako bidea erakutsi nahi dugu ezer baino gehiago.

Gainerakoaren berri gehiago edukitzeko, jar zaitez gurekin harremanetan.

1. HTB: HASIERAKO ERABAKIAK.

Egitasmoaren sorrera.

Gure ikastetxea 1977-78. ikasturtean sortu zen. Hegoalde Iruñeko Udal ikastola izan ginen urte luzeetan eta egun Hegoalde Ikastola gara. Orduetik hona irakaslearen talde esanguratsuen finkoa izan da eta bertan lanean aritu gara, sortutako proiektu guztiei iraunkortasuna emanez. Elkarrekin lan egiteko ohitura garatu dugu eta hezkuntzaren berrikuntza ezberdinetan proiektu anitzak gauzatu ditugu ikastetxearen historian. Nafarroako ikastetxe publiko gehienak bezala, Haur eta Lehen Hezkuntzako ikastetxea da Hegoalde, beraz, ikasleak 3-12 urteko tartea egiten dute gurean. Sorreratik euskarazko ereduak landu dugu eta horretan jarraitu dugu Iruñeko Arrosadia auzoan, bertakoak izanik gure ikasle gehienak.

Azken ikasturteetan ikastolan urteroko formazio planetan toki berezia egin diogu Hizkuntzen inguruko hausnarketari. Horrela, ILZ-ek, bereziki, antolatu dituen Mintegi eta Ikastaroetan aktiboki

parte hartu dugu. Urteetako formazio teoriko-praktikoetan erabakigarriak izan dira Miriam Nemirosky, Joaquim Dolz, Uri Ruiz edo eta Matilde Sainzen gidaritzan egindako jardunak. Ikuspuntu osagarriak edukita ere, aurreko aditu guztiek oinarritzko asmo profesionala komunikatu digute: hizkuntzen balio funtzionala.

Ikasturte hauetan ikastetxeko ziklo guztietan material didaktikoak egituratzeko kultura sortu eta indartu da: testu zehatzen garapen osoak, osagarriak diren materialen azterketa edo ziklo barneko testuen sekuentzia didaktikoak.

Gauzak horrela, 2001-2002 ikasturtean agerian zegoen egoera hau zen:

- Hizkuntza (euskaraz eta gaztelaniaz) lantzeko sekuentzia eta baliabide asko eginak genituen eta erabiltzen ziren, beti ere testualitatearen ikuspuntutik.
- Ekoizpena zikloetan zuen aztergune nagusia eta testu guztien alderaketa bertikalen premia zegoen, ziklo batetik besterako testuen arteko harremanak landu gabe zirelako.
- Ordura arte hizkuntza bakoitzak bere garapen propio zuenez, sarritan ez zen egokia testuen lotura hiru hizkuntzetan

Hizkuntzen Mintegi ezberdinetatik Hizkuntza Mintegira.

Behar ziren berrikuntzak gauzatzeko ezinbestekoa zen, besteak beste, hiru Mintegi zirenak (euskara, gaztelania, ingelesa) bakarra bihurtu eta helburu hauekin abiatu genuen:

- ikastetxean lantzen diren hiru hizkuntzen eremu komunei buruz hausnartu,
- eremu komunean trataera bateratua lantzen duten praktikak adostu,
- irakaskuntza praktika orok hizkuntzen lanketa-rekin bat etortzeko eztabaidatu.

Hasierako azterketa

Mintegiak bere lana abiatu zuen ikastetxean zegoen egoeraren azterketa eginez. Horretarako hiru eremu ezberdinetan banatu ziren gure errealitatea islatzen zuten ikuspuntuak: hezkuntza komunitatean hizkuntzaren lanean adostasuna lortzen zituztenak, adostasuna lortzen zuten ezaugarriak baina gauzatzeko arazoak suposatzen zituztenak eta zalantza sortzen zuten zenbait hizkuntza arazo.

Hiru eremu hauetako formulazioak modu argi eta trinkoan idatzi genituen. Hor agertzen zen guztiontzat komuna zen oinarria hizkuntzen didaktikan: zer zen eraginkorra, zer interesgarria eta zer zalantzakorra.

2. PROIEKTUAREN DEFINIZIOA

2002-2003 ikasturtean Hizkuntza Mintegian eztabaida zuzenduta egin genuen mintegikide guztien artean oinarritzeko irizpideak komunean jartzeko.

Lanak ezaugarri hauek izan ditu:

- Vademecum publikoa osatu dugu (HTB gaia lantzen duten artikulua teoriko eta esperientzia esanguratsuekin) irakasle guztiei zabalik.
- Materialak gure esku eta aholkularien bidez osatu ditugu.
- Materialak gaia edo eta ikuspuntua kontutan hartuz multzokatu dira.
- Eztabaida egin da Mintegien bileretan, alde aurretik hautatu diren Vademecumeko materialekin.
- Ondoren, material gehiago txertatu ditugu, vademecuma etengabe gaurkotzeko asmo lagungarriaz jaio zelako.

Aurrerago aipatu dugun bezala, ikastolan ikuspuntu diskurtsiboa lantzen ari ginen azterketa teoriko-praktikoen bidez. Urteetan

formazioa jasotzerakoan koherentzia hautatu dugun ildoak testuala izan da, alde batetik, eta ikastetxean sortu edo eta egokitu ditugun materialak ere bide beretik jo dute. Beraz, HTBaren definizio orokorra egitekoan gutxieneko adostasuna formulatzerakoan ez dira arazo gehiegi agertu. Gauzak horrela, urrats honetan trataera bateratua oinarritzeko hogeita lau baieztapen orokorrak egin dira. Horiek izango dira ondorengo garapen guztietan erreferenteak.

3. TESTUEN MAPA OROKORRAK

Aurreko oinarriak adostu ondoren, 2002-2003 ikasturtean ikastolan lantzen ziren testu guztien mapa egiteari ekin genion. Lan luze eta konplexu honek helburu hauek izan ditu:

- Irakasle guztiek ikastolan lantzen diren testu guztien berri eduki, irakasle bakoitzak duen ikuspuntu zehatza gaindituz (normalean zikloari dagokiona).
- Hizkuntza ezberdinetan lantzen diren testuen egoera ezaugu.
- Erabiltzen diren material eta sekuentzia guztiak (kanpotik jaso direnak, ikastolan moldatu direnak, erabat berri sortu direnak) jaso.
- Maila guztietan lantzen diren

testuak agertu.

- Ikastolan lantzen diren hiru hizkuntzetako testuen berri eman.
- Zenbait testuetan trataera globalizatua lantzen denez horren aipamena egin.
- Testuen kategorizazioa egitekoan irizpide malguta erabili.

2003-2004 ikasturtean aurreko urtean egindako testu guztien mapa zabala aztertzen da. Berrikusketa honek xede hauek bete nahi ditu

- Testu tipologia bateratu egiten da, aurreko mapak zituen gabeziak gainditzeko, J. Doltzen proposamena jarraituz.
- Aurreko tipologiari Deskribapena gehitu egiten zaio, arrazoi praktikoak direlako.
- Hizkuntza ezberdinetan aurreko urtean sortu diren aldaketak txertatu egiten dira zegoena gaurkotuz.
- Mapa honetan bi atal bereizten dira:
 - * Testuen laburpena: bertan agertzen dira era sinoptikoan honako ezaugarriak:
 - Diskurtso tipok: Narrazioa, Kontaketa, Ar-

gudioa, Azalpena, Deskribapena

- Testuak: aurreko bakoitzaren baitan lantzen diren testuak.
- Sekuentzia: Testuak zein zikloetan lantzen diren eta zein sekuentzian.

* Testuen fitxa: testu mota bakoitzari lotua deskribapen orokorra egiten da honako ezaugarriekin:

- Diskurtsoa, testua, zikloa, izenburua
- Edukiak: testu horren ezagutza azkarra eta laburbildua emateko
- Ahoz-idatziz: lantzen den
- Hizkuntzak: zein hizkuntzetan lantzen den (euskara, ingelesa, gaztelania)
- Sekuentzia: noiz lantzen den eta zein sekuentzian

2004-2005. ikasturtean Testuen mapa osoa hirugarren aldiz aztertzerakoan hainbat moldaketa egin ziren testuen aurreko tipologia errespetatuz. Praktikotasuna kontutan hartuz hainbat testu multzokatu dira eta hortik aurrera azterketa egitekoan era horretan baloratzen dira. Programatzerakoan edo eta azterketa bertikalak egiteko aurretik bereizten genituen testu kantitatea handiegia suertatzen zen.

4. TESTUEN AZTERKETA

Hirugarren aldiz testu guztien mapa orokorra egin ondoren, testu bakoitzaren azterketa gauzatzeko eredu adostu genuen. Aurretik guk sortu edo egokitutako testuetan oinarriturik, ondoren dagoen txantiloia erabiltzen ari gara azterketa gauzatzeko.

Txantiloia bakoitzak azaltzen du:

- Generoa
- Kontestua : zertarako, nori, non, nork, noiz
- Koherentzia: testu eta kontestuaren artean
- Eduki tematikoa: informazioa eta ezagutzak jaso, aukeratu eta erabili. Gaiarekiko hiztegia, testua eta egoera
- Egitura: testuaren atalak
- Antolatzaileak: testuaren antolatzaileak, komunztadurak, anforak, puntuazioa.
- Sintaxia: morfologia, esaldien erabilpena, egiturak, puntuazioa
- Ortografia : gaia, gaiarekiko hiztegia, unitate linguistikoa.

Tresna honek eztabaida ezberdinak gauzatzeko oinarria da:

- Testu bera hiru hizkuntzetan programatzeko.
- Egindako programazioetan diren arazoak identifikatzeko.
- Programazioetako hutsuneak islatzeko eta osatzeko.
- Hizkuntzen arteko sekuentziak berrikusteko.
- Ebaluaketa era bateratuan planifikatzeko.

5. HEMENDIK AURRERAKO LANA.

Jarritako lanak bide orokor hauek ditu:

- * Lantzen diren testu guztien azterketa bertikala egiten jarraitu, sekuentzia guztiaren garapena eginez. Jokaera honek aukera emango digu testu kopurua murrizteko, lantzen dugun kopurua handia delako, eta sekuentziak osatzeko.
- * Testu guztiak berraztertu eura emateko. Urteetan zehar landu edo osatu diren testuak dira eta guztietan kontutan hartzekoak diren balizko ezaugarri guztiak agertu behar dira.
- * Ebaluaketaren zenbait eremu lantzen hasi: ziklo bukaerakoa bereziki. Gainerako esparruetan zikloetan dagoen tradizioa eta kultura anitza da. Komenigarri baloratu da orain arte landu ez dugun ziklo bukaerakoari ekitea.

Aurrekoak suposatzen du lana datozen urteetarako modu honetan antolatu dela:

- * Testuen eura Mintegian garatuko da eta adostu ondoren eginak ditugun testuak egokituko ditugu.
- * Testu guztien azterketa bertikala egingo da, hasieran zikloetan eta Mintegian gero.(Ipuina / Deskribapena izan ziren landutako lehendabiziko biak).
- * Ziklo bukaerako ebaluaketa diseinatu eta frogatuko da beti ere modu kontestualean eginez.

6. AZKENAK.

Gure tradizioari atxikimendua erakutsiz, ikastetxean kultura profesional sortzailea eta autonomia bultzatzeko asmoa eduki dugu HTBren proiektua gauzatzekoan. Lanak hizkuntzen trataera bateratua du helburu baina, aurrekoarekin lotuz, irakasle taldearen protagonismoa azpimarratuz. Hau ez da lan talde trinko batek sortutako asmo baten aplikapenez garatzeko proiektua. Irakasle sortzailearen alde egiten dugu, lan taldean aritzeko prest dagoena, formazioa eta hausnarketa praktika komunarekin lotzen dakiena.

Ikastetxerako kutuna den egitasmo batek bakarrik sor dezake ilusioa, praktikak hobetzeko aukera ematen duelako, eztabaida bideratzeko tresna delako. Erronka profesionalak gure gatz eta piperri diren neurrian lan interesgarri, berritzaile eta sortzailea egiten ari garela sentituko dugu. Hori ezinbestekoa da gure egibidean.

Iruñean, 2006ko ekainean